

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-63 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 10-26/360-131
Karar Tarihi : 24.03.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : İsmail Atalay YOLCU, Şamil PİŞMAF, Tuğçe KOYUNCU

C. ŞİKAYET EDEN : - Murteza Semih GÜREL
- Fatma Nazmiye GÜREL
- Semra GÜREL
- Sumru ALTUN

20 **Temsilcileri:** Av. Caner YÜCESAN
Strazburg Cad. 10/11 Sıhhiye/Ankara

D. HAKKINDA İLK İNCELEME

YAPILAN : Petrol Ofisi A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No:37 B-Blok34398 Ayazağa-Şişli/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Petrol Ofisi A.Ş.'nin beş yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü sınırına aykırı dikey anlaşmayı sonlandırmaması nedeniyle gerekli yaptırımların uygulanması talebi.

30 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 09.03.2010 tarih ve 2083 sayı ile intikal eden şikâyet başvurusunda öne sürülen iddiaların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde incelenmesi sonucu düzenlenen 18.03.2010 tarih ve 2010-1-63/İİ-10-İAY sayılı İlk İnceleme Raporu, 22.03.2009 tarih ve REK.0.05.00.00-110/68 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-26 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet başvurusunda özetle;

- 40 - Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ)'nin, müvekkillerinin kiracıları Sey-Pet Petrol Nakliyat İnşaat Otomotiv Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. (Sey-Pet) ile beş yıl süreyle geçerli olmak üzere Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi imzaladığı ve taraflar arasında yapılan üçlü protokol çerçevesinde müvekkilleri tarafından POAŞ lehine 15 yıl süreyle geçerli olmak üzere lehine intifa hakkı tesis edildiği,
- Bayilik sözleşmesinin 15.10.2009 tarihinde sona ermesine ve POAŞ tarafından tesis için yapılan imalat ve sair ekipmanların sökülerek götürülmesine karşın intifa hakkının tapudan terkinine yanaşılmadığı,

ifade edilerek, rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiyi, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile düzenlenen beş yıllık rekabet etmeme yükümlülüğü sınırına aykırı şekilde uzatmaya zorladığı iddia edilen POAŞ hakkında, gerekli yaptırımların uygulanması talep edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Sey-Pet ile POAŞ arasında imzalanmış olan Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi ve POAŞ lehine Murteza Semih GÜREL, Fatma Nazmiye GÜREL, Semra GÜREL ve Sumru ALTUN tarafından 15 yıl süreyle geçerli olmak üzere tanınan 13.04.2005 tarihli intifa hakkından oluşan rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyeti kapsamında olduğu,
- 18.09.2010 tarihinden sonra taraflar arasında mevcut olan “rekabet yasağına dayalı dikey ilişki”nin her iki tarafın açık iradesi olmaksızın uzatılmaya zorlanması ya da bu süre sonunda rekabet etmeme şartına son verilmesini engelleyen herhangi bir durum olması halinde 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edilebileceği,

görüşü ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

Dosyadaki yer alan bilgilerden, maliklere ait akaryakıt istasyonunun 07.03.2002 tarihinde beş yıllığına Sey-Pet’e kiraya verildiği ve Sey-Pet ile POAŞ arasında 15.10.2004 tarihli Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi imzalandığı, yine bu çerçevede POAŞ, Sey-Pet ve malikler arasında bayilik sözleşmesinin ayrılmaz bir parçası olan 31.03.2005 tarihli¹ üçlü bir protokol imzalandığı ve yine aynı protokol kapsamında 13.04.2005 tarihinde maliklere ait taşınmaz üzerinde POAŞ lehine 15 yıl süre ile intifa hakkı tanındığı anlaşılmıştır.

Söz konusu dilekçede ayrıca, bayilik sözleşmesi, protokol ve intifa sözleşmesinin 18.09.2005 tarihinden önce imzalandığı, beş yıllık bayilik sözleşmesinin bitim tarihi olan 15.10.2009 tarihini müteakiben 22.10.2009 tarihinde POAŞ tarafından protokol gereği tesise yapılan imalatlar ve emaneten bırakılan teçhizatların sökülerek götürüldüğü, POAŞ ile taraflar arasında yapılan üçlü protokol ve bununla bağlantılı bayilik sözleşmesinin 15.10.2009 tarihi itibarıyla beş yıllık süresini doldurduğu, bu sebeplerle intifanın terkinin için 04.12.2009 tarihli ihtarname ile POAŞ’a başvurulduğu ancak hiçbir yanıt alınmadığı belirtilerek, POAŞ hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında işlem tesis edilmesi talep edilmektedir.

Rekabet Kurulunun konuyla ilgili olarak daha önce almış olduğu kararlar çerçevesinde, bayilik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğü süresine etki eden intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmelerin tamamı tek bir dikey anlaşma olarak kabul edilmektedir. Bu dikey anlaşmalar ile bayiye 5 yıldan uzun süreli rekabet yasağı getirilmesi söz konusu dikey ilişkiyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır.

Bu çerçevede POAŞ, Sey-Pet ve malikler arasında imzalanan Protokol, POAŞ ile Sey-Pet arasında imzalanan “Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi” ve bunlarla bağlantılı intifa hakkı, dikey anlaşma niteliğinde olup 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamındadır. Başvuruda yer alan bilgilere göre, POAŞ, Sey-Pet ve malikler arasındaki dikey ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ’in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşar nitelikte rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği görülmektedir. Şöyle ki, yukarıda tarihine yer verilen Protokol uyarınca, anlaşma konusu taşınmaz üzerinde POAŞ lehine 13.04.2005 tarihinden itibaren 15 yıl süreyle geçerli olmak üzere intifa hakkı tesis edilmiştir. Bununla birlikte, Rekabet Kurulunun akaryakıt sektörüne yönelik olarak daha önce almış olduğu kararlar çerçevesinde, 18.09.2005 tarihinden önce yapılmış olan ve bu tarih itibarıyla kalan süreleri beş yılı aşan anlaşmaların, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma ve uygulama süresi bulunmaktadır.

¹ Başvuru dilekçesi ekinde yer alan protokol örneğinde tarih kısmının boş olduğu görülmüştür.

10-26/360-131

100 Bu noktada taraflar arasındaki ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde düzenlenen istisna kapsamında olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Anılan Tebliğ'in ilgili hükmü şu şekildedir:

“Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar.”

110 Söz konusu hükme göre, bahse konu istisnadan yararlanmanın, öncelikle iki koşuldan birinin varlığına bağlı olduğu görülmektedir. Buna göre alıcı (bayi) anlaşmaya dayalı faaliyetini:

- ya doğrudan veya *alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan* üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya (dağıtıcıya) ait tesis (akaryakıt istasyonu) üzerinde,
- ya da bizzat sağlayıcı tarafından *alıcıyla hiçbir bağlantısı olmayan* üçüncü kişilerden elde edilen bir ayni veya şahsi kullanım hakkına konu bir tesiste,

sürdürmelidir. Diğer yandan bahse konu hükmün ne şekilde yorumlanması gerektiğine yönelik olarak Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 38. paragrafında da şu açıklamalara yer verilmiştir:

120 *“Tebliğ'in 5 inci maddesi ile getirilen bu istisna, “öncelikle ve özellikle” ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan ayni ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır...”*

130 Dolayısıyla, bir anlaşmanın istisna kapsamında değerlendirilebilmesi için dağıtım şirketinin (sağlayıcı) ilgili akaryakıt istasyonuna ilişkin ayni veya şahsi hakkını doğrudan malikten alması ve daha sonra bu istasyonu başka bir şahsa işletirmesi şartı aranmaktadır. Bu bakımdan, bayinin sağlayıcıdan önce ilgili istasyon üzerinde ayni veya şahsi bir hakka sahip olması halinde, daha sonra sağlayıcıya ayni veya şahsi hakkı veren üçüncü bir kişi ile (malik) bağlantılı olduğu kabul edilmekte ve bu tür sözleşmeler istisna kapsamında değerlendirilmemektedir.

140 Dosyadaki bilgilere göre ise, Sey-Pet'in POAŞ bayisi olarak faaliyet göstermesinden çok önce, malikler ile Sey-Pet arasında başlangıcı 07.03.2002 tarihine uzanan bir kiracılık ilişkisinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yalnızca söz konusu kiracılık ilişkisi dahi malikler ile Sey-Pet arasındaki hukuki bağlantıyı göstermektedir. Diğer yandan, taraflar arasında yapılan üçlü protokolün de Sey-Pet ile malikler arasında bir bağlantı kurduğunu ifade etmek gerekmektedir. Dolayısıyla Sey-Pet ile malikler arasında herhangi bir bağlantı bulunmadığının; yani maliklerin (bayi Sey-Pet ile) *“bağlantısız üçüncü kişi”* sayılmasının kabulü mümkün değildir. Bu nedenle şikâyete konu dikey ilişkinin Tebliğ'de belirlenen istisnadan yararlanmadığı değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda, taraflar arasındaki dikey ilişkiye esas teşkil eden intifa sözleşmesinin 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi 5 yılı aştığından, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'de belirtilen kapsamda olduğu ve grup muafiyetinden yararlandığı anlaşılmaktadır.

10-26/360-131

J. SONUÇ

150

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, Sey-Pet Petrol Nakliyat İnşaat Otomotiv Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti. ile Petrol Ofisi A.Ş. arasında imzalanmış olan PO Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi ve Petrol Ofisi A.Ş. lehine Murteza Semih GÜREL, Fatma Nazmiye GÜREL, Semra GÜREL ve Sumru ALTUN tarafından 15 yıl süreyle geçerli olmak üzere tanınan 13.04.2005 tarihli intifa hakkından oluşan rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin, 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.